

«БІБЛІОТЕЧНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ» (конференція Української бібліотечної асоціації)

На конференції, що відбулася в межах II Всеукраїнського конгресу бібліотекарів (травень, 1996 р.), було підсумовано зроблене за рік існування УБА й намічено шляхи подальшого розвитку бібліотечного громадського руху в Україні. Учасники - понад 100 членів Асоціації з різних регіонів республіки, які представляли бібліотеки різних систем і відомств та навчальні заклади культури, а також гості зі США, Канади, Німеччини.

Засідання «Розвиток бібліотечних громадських об'єднань в Україні в умовах демократизації суспільства» розпочалося доповіддю «Українська бібліотечна асоціація: рік становлення, перспективи розбудови», прочитаною президентом УБА Валентиною Пашковою.

Про розробку й реалізацію бібліотечної політики в нашій державі йшлося у виступі віце-президента Асоціації, начальника відділу бібліотек Міністерства культури і мистецтв Валентини Навроцької. Доповідачка, зокрема, порівняла варіанти «Концепції розвитку бібліотечної справи в Україні», підготовлені протягом 1992-1996 рр., наголосила на необхідності створення досконалої законодавчої бази, на тому, що головна увага членів Асоціації має бути зосереджена на налагодженні міжнародних зв'язків, підвищенні фахового рівня бібліотечних працівників.

Про діяльність Асоціації бібліотек України, про розробку нею різних бібліотечних проектів повідомив її віце-президент А.Чекмарьов. Так, АБУ уже розроблено проект по каталогізації в бібліотеках України, який здійснюватиметься на базі бібліотек-учасниць. Розглядаються питання щодо перенесення на певний термін Координаційного центру Асоціації в інші бібліотеки, розгортання на базі НБУ ім. В.І.Вернадського безкоштовного класу «INTERNET» на 10 місць.

Голова Миколаївського бібліотечного товариства, заступник голови міськвиконкому м.Миколаєва Ірина Мейжис розповіла про взаємодію УБА з органами місцевого самоврядування, зауваживши при цьому, що зміна місії бібліотек, соціальної ролі бібліотекаря потребує зміни стереотипів професійного мислення.

«Нові інформаційні технології: діяльність УБА в харківському регіоні» - тема доповіді президента Асоціації сучасних інформаційно-бібліотечних технологій (АСІБТ) професора Наталії Шаронової. Колективними членами АСІБТ є більшість вузів, науково-дослідні й медичні заклади та великі бібліотеки Харкова. Свої зусилля Асоціація спрямовує на автоматизацію бібліотечних процесів та об'єднання бібліотек міста в єдиний інформаційний простір. АСІБТ допомагає окремим книгозбірням у створенні їх власних локальних інформаційних структур, сприяє формуванню розподіленої бібліографічної бази даних - міської віртуальної бібліотеки, здійснює підключення бібліотек до міжнародних інформаційних мереж. Група фахівців в галузі інформаційних технологій протягом двох років працює над проектом організації харківської міської інформаційно-бібліотечної мережі. АСІБТ, відзначила доповідачка, реалізувала ряд локальних проектів, серед яких - створення регіонального навчально-методичного центру для навчання і стажування бібліотекарів на базі ХДІК. Товариством при підтримці фонду «Відродження» було також влаштовано два міжнародних семінари з проблем автоматизації бібліотечних процесів, ділову поїздку провідних спеціалістів у Відень і Прагу з метою вивчення досвіду та налагодження професійних контактів.

Голова Харківського бібліотечного товариства (ХБТ), заступник директора НБ Харківського державного університету (ХДУ) Ірина Левченко

підкреслила, що визначальним для Товариства є організація професійного спілкування та професіоналізація бібліотечних працівників. Діяльність ХБТ засвідчила, що перед бібліотекарями харківського регіону постають проблеми, пов'язані з інфраструктурами міста як великого наукового, промислового, культурного центру. Для розв'язання проблеми комп'ютеризації наукових і вузівських бібліотек у 1992 р. Товариство виступило фундатором АСІБТ. ХБТ опікується створенням єдиної системи підвищення професійної кваліфікації для працівників бібліотек усіх систем та відомств. У січні 1996 р. Товариство спільно з факультетом бібліотекознавства та інформатики ХДІКу заснувало громадський університет бібліотекаря. Тематику щоквартальних занять розроблено, згідно з пропозиціями членів Товариства. У квітні 1996 р. при підтримці фонду «Відродження» відбувся навчальний семінар на базі ЦНБ ХДУ. В червні - семінар для бібліографів публічних бібліотек Харкова, де розглядалися маркетингові форми інформаційної діяльності.

Засідання «Громадські бібліотечні об'єднання і проблеми міжнародного бібліотечного співробітництва» відкрив доктор філософії Теодосій Онуферко (США). Промовець підкреслив, що з набуттям бібліотеками інформаційної функції вони не повинні втратити свою культурну місію. В зачитаній ним відозві Українського всесвітнього товариства допомоги й розбудови бібліотек України йшлося, зокрема, про сприяння комплектуванню фондів, технічному оснащенню, вивченню документальних потреб тощо.

Президент Товариства українських бібліотекарів Канади Андрій Григорович розповів про історію його створення і досвід діяльності, співпрацю з урядовими структурами. Спинився на таких формах роботи Товариства, як щорічні конференції та місячники української книги.

Консультант Дослідницької служби Конгресу США при Верховній Раді України Дана Ашер у доповіді «Визначення місії і формування мети й завдань роботи бібліотеки» виділила три групи цілей бібліотеки: пов'язані з основними видами обслуговування; зумовлені організацією ресурсів, які забезпечують надання послуг; адміністративні цілі. Д. Ашер відзначила, що бібліотекарі мають визначити свою місію, напрями діяльності, орієнтуючись на зміни навколишнього середовища.

Про нові тенденції в бібліотечно-інформаційній освіті США розповів доцент школи бібліотечно-інформаційного менеджменту при Канзаському університеті в м. Емпорія Герберт Ачлейнер. На його думку, впровадження нових інформаційних технологій бібліотечні працівники США і України мають вирішувати спільно, оскільки вони є партнерами в створенні світового інформаційного співтовариства. Майбутнє, вважає

доповідач, за відкритою системою, яка передбачає партнерські стосунки й тісну співпрацю фахівців бібліотечної справи та інформатики усього світу. У сучасній фаховій освіті в США акцент робиться на інформаційному менеджменті. В умовах економічного виживання бібліотека прагне досягти вищої якості, повноти та оперативності інформації, полегшити доступ до неї. Головною оцінкою ефективності та оперативності роботи бібліотеки є повнота задоволення запитів її користувачів, навіть при обмежених ресурсах. Доповідач підкреслив, що професія бібліотекаря є деякою мірою мистецтвом, а бібліотекарі - митцями.

Директор бібліотеки Університету Північного Іллінойсу Ітка Хьюрік (США) розповіла про завдання і вимоги до бібліотекаря сучасної університетської бібліотеки, висвітлила діяльність Асоціації вузівських і спеціальних бібліотек своєї країни.

Учасників конференції привітав директор Дому Америки в Києві Віктор Китастий. Він вважає, що діяльність УБА сприяє побудові відкритого суспільства, де житимуть всебічно інформовані громадяни. Дім Америки планує різнобічну співпрацю з Асоціацією, зокрема, при вирішенні питання про доступ бібліотек до «INTERNETу» та ін.

На конференції УБА було також обговорено й схвалено Кодекс етики бібліотекаря.

Під час конференції були вручені Почесні відзнаки, встановлені УБА: «За відданість бібліотечній справі», «За внесок у розвиток бібліографії та бібліографознавства», «За внесок у розвиток бібліотечної освіти», «Бібліографічний посібник 1995 року», а також названі імена провідних фахівців бібліотечної справи, чий імена були внесені в «Книгу пошани УБА».

Тетяна Добко,
Віра Загуменна

Засідання бібліографічної секції Української бібліотечної асоціації

Перше засідання круглого столу секції бібліографії УБА відбулося у відділі довідково-бібліографічного обслуговування НБУВ 28 березня 1996 р.

Про цілі та завдання секції поінформувала її керівник доц. КДІКу В. Загуменна. Об'єдані в секцію фахівці прагнуть сприяти розвитку бібліографічної діяльності в бібліотеках України, підвищувати якість бібліографічного обслуговування читачів, забезпечувати їх вільний доступ до інформації та бібліотечних ресурсів, гарантувати повноту та неупередженість інформації тощо.

Зав. відділом ДБО НБУ імені В.І. Вернадського к.і.н. Т. Добко розповіла про стан та напрями вдосконалення довідково-бібліографічного обслуговування в бібліотеці, формування довідково-бібліографічного апарату, використання при бібліографічному пошуку наявних у бібліотеці баз даних (БД). Сучасний стрімкий розвиток інформаційної індустрії зумовлює значні зміни в характері роботи і змісті професійних функцій бібліотечних фахівців. Їм доводиться постійно опановувати новими, ефективнішими технологіями пошуку та обробки документів, використовувати для задоволення інформаційних потреб користувачів засоби телекомунікацій та електронної доставки документів.

Щоб задовольнити інформаційні запити з ринкової економіки, нового господарського механізму у відділі створено реферативну БД «Статистика» та бібліографічну проблемно-орієнтовану БД «ECON», яка охоплює по-

над десять тисяч публікацій, починаючи з 1992 р. При виконанні тематичного пошуку за основними ключовими словами (*акціонерні товариства, асоціації, банки, бізнес, біржі, інвестиції, комерційне право, концерни, корпорації, лізинг, макроекономіка, маркетинг, менеджмент, мікроекономіка, приватизація, ринок цінних паперів, страхування, фермерство, фінансування, холдинги* тощо) можливе уточнення пошуку за географічними ознаками, видами документів тощо. Пошук у даній БД можна здійснювати як за окремими ознаками (автор, колективний автор, заголовок опису, назва серії, індекс, ключове слово, предметна рубрика, рік видання тощо), так і комбінуючи ці елементи.

При задоволенні запитів з сучасного українського законодавства активно використовуються БД «Закон», «Кодекси», «Різне» з системи «Комп'ютерна правова бібліотека» (виробник - Інформаційно-аналітичний центр «Ліга», м. Київ). Система містить повні тексти документів, прийняті вищими органами державної влади України - Верховною Радою, Президентом, Кабінетом Міністрів, а також іншими міністерствами й відомствами, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України на поточний момент, починаючи з 1992 р. БД поповнюється щоденно за модемним зв'язком.

Фахівці відділу І. Архипова, Н. Моїсеєнко, А. Руденко продемонстрували можливості пошуку інформації в базах даних на CD-ROM: «CDMARC Bibliographic» (Library of Congress), «Index Translationum», «Przewodnik bibliograficzny», «Science Citation Index», «Slovenska